

Çiftçilerden kokopit alımında tevkifat yapılıp yapılmayacağı ve hangi belge düzenleneceği hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	49327596-120[94.GVK.ÖZ.2015.68]-152
Tarih	18.05.2016

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

ANTALYA VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Mükellef Hizmetleri Gelir Grup Müdürlüğü

Sayı : 49327596-120[94.GVK.ÖZ.2015.68]-152

18/05/2016

Konu : Çiftçilerden kokopit alımında tevkifat yapılıp yapılmayacağı ve hangi belge düzenleneceği.

İlgide kayıtlı özelge talep formunda; topraksız sebze kültüründe kullanılan ve kullanım ömrü bittikten sonra atık hale gelen hindistan cevizi torfunu (kokopit) satın aldığınızı, satın aldığınız bu torfu kurutma, elekten geçirme ve dezenfekte etme gibi işlemlerden sonra minarel (perlit) ekleyip mamul hale getirip çiçekçilere satacağınızı belirterek, yapmış olduğunuz bu faaliyetin ticari faaliyet mi yoksa zirai faaliyet mi olduğu, çiftçilerden (kazançları gerçek usulde tespit edilen çiftçilerde gözönünde bulundurularak) hindistan cevizi torfunu alırken gelir vergisi tevkifatı yapılıp yapılmayacağını, torfun

çiftçilerden alımında hangi belgeyi düzenleyeceğiniz, zirai ürün ise ticaret borsasına kayıt olup olmayacağı konularında Başkanlığımızdan görüş talep ettiğiniz anlaşılmıştır.

GELİR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN :

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 52 nci maddesinde; "*Zirai faaliyetten doğan kazanç zirai kazançtır. Zirai faaliyet; arazide, deniz, göl ve nehirlerde, ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yollarıyla veyahut doğrudan doğruya tabiattan istifade etmek suretiyle nebat, orman, hayvan, balık ve bunların mahsullerinin istihsalini, avlanmasını, avcılar ve yetiştiricileri tarafından muhafazasını, taşınmasını, satılmasını veya bu mahsullerden sair bir şekilde faydalanılmasını ifade eder.*

...

Satışların dükkan ve mağaza açılarak yapılması halinde, mahsullerin dükkan ve mağazaya gelinceye kadar geçirdikleri safhalar zirai faaliyet sahasında kalır. Çiftçiler tarafından doğrudan doğruya zirai faaliyetleri ile ilgili alım satım işlerinin tedviri (yönetme,çekip çevirme) için açılan yazıhaneler, faaliyetleri bu mevzua münhasır kalmak şartıyla dükkan ve mağaza sayılmaz.

Yukarıda yazılı faaliyetlerin içinde yapıldığı işletmelere zirai işletme bu işletmeleri işleten gerçek kişilere (Adi şirketler dahil), vergiye tabi olsun veya olmasınlar, çiftçi ve bu faaliyetler neticesinde istihsal olunan maddelere de mahsul denir... " hükmü yer almaktadır.

Kanunun "Vergi Tevkifatı"nın düzenlendiği 94 üncü maddesinde; "*Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar.*" hükmü yer almaktadır.

Aynı maddenin 11 numaralı bendinde de vergi tevkifatı yapmakla yükümlü kişi, kurum ve kuruluşlarca çiftçilerden satın alınan zirai mahsuller ve hizmetler için yapılan ödemelerden tevkifat yapılacağı belirtilmiş ve bu tevkifat oranları, hayvanlar ve bunların mahsulleri ile kara ve su avcılığı mahsulleri için ticaret borsalarında tescil ettirilerek satın alınanlarda % 1, bunun dışında kalanlarda % 2,

diğer zirai mahsuller için ticaret borsalarında tescil ettirilerek satın alınanlarda % 2, bunun dışında kalanlarda ve zirai hizmet alımlarında %4 olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 11 inci maddesi, tevkif yoluyla ödenen vergilerde müteselsil sorumluluk esasını getirmiştir. Söz konusu maddede, mal alım ve satımı ve hizmet ifası dolayısıyla vergi kesintisi yapmak ve vergi dairesine yatırmak zorunda olanların, bu yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde bu kişilerle birlikte verginin ödenmemesinden, alım satım taraf olanların tümünün müteselsilen sorumlu olacakları belirtilmiştir.

Konuyla ilgili yayımlanan 164 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile zirai ürünlerin alımında yapılacak gelir vergisi tevkifatı ve müteselsil sorumluluk konusunda gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Tebliğin dördüncü bölümünde; borsada tescil ettirilerek çiftçilerden satın alınan zirai ürün bedelleri üzerinden tevkif edilerek vergi dairelerine ödenmesi gereken vergiden borsalar ve zirai ürünü satın alanların müteselsilen sorumlu olacakları belirtilmiştir.

Ayrıca, 185 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde, ticaret borsalarının kotasyon listesine dahil olan ürünlerden hangilerinin alım-satımında gelir vergisi tevkifatı yapılması gerektiği ve listeye tabi olmayan ürünlerin ticaret borsalarına tescilinde bu ürün bedelleri üzerinden indirimli oranda tevkifat yapılıp yapılmayacağı konularında ayrıntılı açıklamalara yer verilmiş olup bu Tebliğin ekinde yer alan "Ticaret Borsalarına Kote Edilen Maddeler"in yer aldığı listede hindistan cevizi torfu'na (kokopit) ticaret borsalarına tescil ettirilmesi zorunlu olan ürünler arasında yer verilmemiştir.

Anılan Tebliğin "4.Ticaret Borsalarının Kotasyon Listesinde Yer Almayan Zirai Ürün (işlenmiş olanlar dahil) Bedelleri Üzerinden Yapılacak Gelir Vergisi Tevkifatı" başlıklı bölümünde; *"Bu hükme göre, borsa kotasyon listesine dahil olmayan zirai ürünlerin (işlenmiş olanlar dahil), alım-satım işleminin de isteğe bağlı olarak ticaret borsalarında tescil edilmesi mümkün bulunmaktadır.*

Öte yandan, ek listede yer alan ürünler sadece ticaret borsalarının kotasyon listesine dahil olan ürünlerdir. Bu listede yer almayan zirai (işlenmiş olanlar dahil) ürünlerin bedelleri üzerinden de 164 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği hükümlerine göre gelir vergisi tevkifatı yapılacak ve müteselsil sorumluluk uygulaması devam edecektir." açıklamalarına yer verilmiştir.

Bu çerçevede, listede yer alan ürünler, kotasyona tabi sınırlı bazı ürünleri ihtiva ettiğinden, hindistan cevizi torfu'nun (kokopit) borsa kotasyon listesine dahil olmaması, bu ürün bedelleri üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılmasını engellemeyecektir. Ancak, borsa kotasyon listesine dahil olmayan

ürünlerin alım-satımını yapan mükelleflerin isteğine bağlı olarak söz konusu ürünü ticaret borsalarına tescil ettirmeleri de mümkün bulunmaktadır.

Diğer taraftan zirai ürünlerin sınai faaliyet kapsamında çeşitli üretim aşamalarından geçirilerek işlenmesi suretiyle elde edilen nihai ürünün sınai ürün vasfını kazanması durumunda bu ürünün üretimi ve satışı dolayısıyla elde edilecek kazancın ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirileceği tabiidir.

Buna göre, çiftçilerden hindistan cevizi torfu (zirai ürün) satın alınarak çeşitli işlemlere tabi tutulması sonucunda mamul hale gelen (sınai ürün) ürünün çiçekçilere satılması dolayısıyla elde edilen kazancın ticari kazanç olarak vergilendirilmesi gerekmektedir.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, tarafınızca çiftçilerden (gerçek usulde mükellefiyet kaydı bulunanlar dahil) hindistan cevizi torfu (kokopit) satın alınması esnasında alım bedeli üzerinden Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (11) numaralı bendi uyarınca % 4 oranında, bahse konu ürünlerin ticaret borsalarında tescil ettirilerek satın alınması halinde ise % 2 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılması gerekmektedir.

VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN :

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 229 uncu maddesinde; fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesika olarak tanımlandıktan sonra, aynı Kanunun 232 nci maddesinde; "*Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler:*

1.Birinci ve ikinci sınıf tüccarlara;

2.Serbest meslek erbabına;

3.Kazançları basit usulde tespit olunan tüccarlara;

4.Defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere;

5.Vergiden muaf esnafa;

Sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve bunlarda fatura istemek ve almak mecburiyetindedirler."

hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanununun 235 inci maddesinde Müstahsil makbuzu; *"Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler, gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçilerden satın aldıkları malların bedelini ödedikleri sırada iki nüsha makbuz tanzim etmeye ve bunlardan birini imzalayarak satıcı çiftçiye vermeye ve diğerini ona imzalatarak almaya mecburdurlar. Mal tüccar veya çiftçi adına bir adamı veya mutavassıt tarafından alındığı takdirde makbuz bunlar tarafından tanzim ve imza olunur.*

Çiftçiden avans üzerine yapılan mübayaalarda, makbuz, malın teslimi sırasında verilir.

Müstahsil makbuzunun tüccar veya alıcı çiftçi nezdinde kalan nüshası fatura yerine geçer.

Müstahsil makbuzunda en az aşağıda yazılı bilgiler bulunur:

1-Makbuzun tarihi;

2-Malı satın alan tüccar veya çiftçinin soyadı, adı unvanı ve adresi;

3-Malı satan çiftçinin soyadı, adı ve ikametgahı adresi;

4-Satın alınan malın cinsi, miktarı ve bedeli;

Bu maddede yazılı makbuzlar hiçbir resim ve harca tabi değildir. Müstahsil makbuzları seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, Vergi Usul Kanununun 11 inci maddesi, tevkif yoluyla ödenen vergilerde müteselsil sorumluluk esasını getirmiştir. Söz konusu maddede mal alım satımı dolayısıyla vergi kesintisi yapmak ve vergi dairesine yatırmak zorunda olanların bu yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde, bu kişilerle birlikte verginin ödenmemesinden alım satıma taraf olanların tümünün müteselsilen sorumlu olacakları belirtilmiştir.

Bu nedenle, vergiye tabi olmayan çiftçilerden satın alınan zirai ürün bedellerinin ödendiği sırada müstahsil makbuzu düzenlenmesi ve gerçek usulde vergiye tabi çiftçilerden satın alınan zirai ürünler için de çiftçiler tarafından tarafınıza fatura düzenlenmesi ve düzenlenen fatura üzerinde de yapılan vergi tevkifatının gösterilmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 11.09.2026